

אלא בבית שיש בו חלונות, שנאמר³, וכיון פתיחן ליה בעליתיה נגד ירושלם. אם זה הלכה פסוקה, כי ראינו כמה מקומות יתפללו בהם ואין בהם חלונות. ומה צורך בחלונות לתפלה. יורנו אדונינו ושכרו כפול מה.

תשובה: בתי⁴ כנסיות והמקומות המיוחדים לתפלת הצבור אין צריך בהם חלונות. אמנם דברי רבי חנינא ביחיד שמתפלל בביתו, כמו שהיה מתפלל דניאל ע"ה⁵. שיתפלל בכוונה כאילו חלון פתוח לאויר, והוא עומד כנגד ירושלם, ולא יפסיק לו שום גדר ולא שום דבר, דכוונתו במימרת חלונות שיפסיק וירחיק מחשבות לבו, ואין ספק שכוונתו דוקא על שיתפלל בכוונה גדולה⁶.

סימן קמב

אגרת הרמב"ם לתלמידו רבי יוסף ברבי יהודה בן עקניו

כבר העיד בהם על מעלות מדות ואזהרה וצווי יתחייב על כל בעל שכל שיתכוין אל דרך הישרה וילך בה. אמר ממה שתדעוהו שאיני מסופק בענין מן העניינים שכך חשבתי שיהיה ונתאמת אצלי שאותם הדברים כך אירעו בלא ספק. אבל מדותי עתה אינם כמדות הבן הנחמד השם יחייהו, וזה כי אני היום שבח לאל יתעלה כבר הכניעוני השנים והמקרים. מצורף אל זה מה שיחייבהו העיון השכלי והחכמות האמתיות. ועוד כי אני מוחל על כבודי ומוותר על עלבוני הרבה. והבן השם יחייהו לא יוכל על זה ולא יסבול כל אותם היגונות לפי רתיחת מזג המיית הבחורות.

ובדף לד: איתא: רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן.

3 דניאל פרק ו פסוק יא.

4 בספר מעשה רוקח הביא תשובה זו, וכתב שהעתיקה מלשון ערבי, וזו הנוסחא שם: בתי כנסיות והמקומות המיוחדים לתפלת צבור, אין להצריך בהן חלונות, ואין משגיחין להן, ואמנם דברי רבי חנינא שאמר לעולם אל יתפלל אדם אלא בבית שיש בו חלונות, שנאמר וכיון וכו' הם ביחיד המתפלל בביתו כמו שהיה עושה דניאל, לפי שיצטרך לו הכוונה בתפלה, ועוד יהיה כנגד פניו חלון פתוח לאויר כדי שיצייר במחשבתו שהוא כנגד ירושלים, ואין דבר חוצץ בינו ובינה לא בנין ולא קורות, לפי שהוא בחלונות ימשך ראות הרואה מהם אל אויר מרווח, ואין ספק שציור זה ודמיונו יחייב כוונה גדולה. זה נראה לי. ע"כ.

5 בהוצאת מקיצי נרדמים הנוסחא: כמו שהיה עושה דניאל ע"ה, לפי שרצוי לו כדי לעורר הכוונה, גם לכיון פניו לחלון פתוח לאויר, כדי שיצייר בדמיונו שהוא כנגד ירושלים, ואין חוצצין בינו ובינה לא קיר ולא קורות, לפי שהוא דיבר בחלונות שיעבור מבט הרואה מהם באויר ובמרחב. ואין ספק שדמיון של זה ותיאורו מחייבים כוונה גדולה. כן נראה לי. וכתב משה.

ע"כ. 6 הנה מה שכתב רבינו שאין צריך שיהיו בבית הכנסת חלונות, יש להעיר מדברי הזוהר הקדוש (פרשת פקודי, דף רנא ע"א), והובא בבית יוסף (סימן צ), שצריך שיהיו בבית הכנסת י"ב חלונות. וכן מבואר בשלחן ערוך שם. ועיין בירושלמי פסחים (פרק א הלכה א), שמבואר שבתי הכנסת אורן מרובה, והסבירו בקרבן העדה ובטוב ירושלים שם, מפני החלונות. ויש לדהות. ועיין בברכי יוסף (שם סק"א) שכתב שתשובת רבינו זאת היא קצת מן המתמיהין. ועיין בלבוש שם שכתב דין חלונות על בית הכנסת. ועיין עוד בזה, בפרי מגדים (שם, אשל אברהם סק"ד), ובהגהות הטורי אבן על הרמב"ם (שם), ובספר מעשה רוקח (שם), ובבית מאיר (שם), ובספר נוה שלום (שם סק"ג), ובספר יפה ללב (שם סק"ד), ובכף החיים (שם סק"ט), ובמשנה ברורה (שם סק"ח). ע"ש. ומה שכתב רבינו בטעם הדבר שצריך להתפלל בבית שיש בו חלונות, עיין בנוסחא שבמעשה רוקח ומקיצי נרדמים הנ"ל, שהדברים מבוארים בהרחבה יותר. ועיין בבית יוסף (סימן צ) שהביא בשם רש"י ורבינו יונה עוד טעמים. וע"ע בב"י (סימן צה בד"ה וצריך), ובמהרש"א בחידושי אגדות (ברכות שם). ואכמ"ל.